

Sfânta și Marea Joi

APOSTOL. I CORINTENI 9, 23 - 32

Fraților, eu de la Domnul am primit ceea ce v-am dat și vouă: Că Domnul Iisus, în noaptea în care a fost vândut, a luat pâine și, mulțumind, a frânt și a zis: Luați, mâncați; acesta este Trupul Meu, care se frânge pentru voi. Aceasta să faceți spre pomenirea Mea, Asemenea și paharul după cină zicând: Acest pahar este legea cea nouă întru sângele Meu. Aceasta să faceți ori de câte ori veți bea spre pomenirea Mea. Căci de câte ori veți mânca pâinea aceasta și veți bea acest pahar, vestiți moartea Domnului, până va veni. De aceea cel ce va mânca pâinea aceasta, sau va bea

paharul Domnului cu nevrednicie, va fi vinovat față de Trupul și de Sângele Domnului. Să se cerceteze dar omul pe sine, și așa să mănânce din pâine și să bea din pahar. Căci cel ce mănâncă și bea din ele cu nevrednicie, acela mănâncă și bea sieși osândă, nesocotind Trupul Domnului. De aceea mulți dintre voi sunt bolnavi și betegi, și mulți au murit. Căci dacă ne-am judeca pe noi înșine, atunci n-am mai fi judecați. Fiind însă judecați, ne pedepsim de Domnul, ca să nu fim osândiți împreună cu lumea.

EVANGHELIE. MATEI 26, 2-20; IOAN 13, 3-17; MATEI 26, 21-39; LUCA 22, 43-44; MATEI 26, 40-75; 27, 1-2

Zis-a Domnul către ucenicii Săi: Știți că peste două zile va fi Paștile și Fiul Omului va fi dat să fie răstignit. Atunci arhieriei și bătrânii poporului s-au adunat în curtea arhierelui, care se numea Caiafa. Și împreună s-au sfătuit ca să prindă pe Iisus, cu vicleșug, și să-Lucidă. Dar ziceau: Nu în ziua praznicului, ca să nu se facă tulburare în popor. Fiind Iisus în Betania, în casa lui Simon Leprosul, S-a apropiat de El o femeie, având un alabastru cu mir de mare preț, și l-a turnat pe capul Lui, pe când ședea la masă. Și văzând ucenicii, s-au mâniat și au zis: De ce risipa aceasta? Căci mirul acesta se putea vinde scump, iar banii să se dea săracilor. Dar Iisus, cunoscând gândul lor, le-a zis: Pentru ce faceți supărare femeii? Căci lucru bun a făcut ea față de Mine. Căci pe săraci totdeauna îi aveți cu voi, dar pe Mine nu Mă aveți totdeauna; Că ea, turnând mirul acesta pe trupul Meu, a făcut-o spre îngroparea Mea. Adevărat zic vouă: Oriunde se va propovădui Evanghelia aceasta, în toată lumea, se va spune și ce-a făcut ea, spre pomenirea ei. Atunci unul din cei doisprezece, numit Iuda Iscarioteanul, ducându-se la arhierie, A zis: Ce voiți să-mi dați și eu Îl voi da în mâinile voastre? Iar ei i-au dat treizeci de ar-

ginti. Și de atunci căuta un prilej potrivit ca să-L dea în mâinile lor. În cea dintâi zi a Azimelor, au venit ucenicii la Iisus și L-au întrebat: Unde voiești să-Ți pregătim să mănânci Paștile? Iar El a zis: Mergeți în cetate, la cutare și spuneți-i: Învățătorul zice: Timpul Meu este aproape; la tine vreau să fac Paștile cu ucenicii Mei. Și ucenicii au făcut precum le-a poruncit Iisus și au pregătit Paștile. Iar când s-a făcut seară, a șezut la masă cu cei doisprezece ucenici. Iisus, știind că Tatăl I-a dat Lui toate în mâini și că de la Dumnezeu a ieșit și la Dumnezeu merge, S-a sculat de la Cină, S-a dezbrăcat de haine și, luând un ștergar, S-a încins cu el. După aceea a turnat apă în vasul de spălat și a început să spele picioarele ucenicilor și să le ștergă cu ștergarul cu care era încins. A venit deci la Simon Petru. Acesta I-a zis: Doamne, oare Tu să-mi speli mie picioarele? A răspuns Iisus și i-a zis: Ceea ce fac Eu, tu nu știi acum, dar vei înțelege după aceasta. Petru I-a zis: Nu-mi vei spăla picioarele în veac. Iisus i-a răspuns: Dacă nu te voi spăla, nu ai parte de Mine. Zis-a Simon Petru Lui: Doamne, spală-mi nu numai picioarele mele, ci și mâinile și capul. Iisus i-a zis: Cel ce a făcut baie n-are nevoie să-i fie spălate decât picioare-

le, căci este curat tot. Și voi sunteți curați, însă nu toți. Că știa pe cel ce avea să-L vândă; de aceea a zis: Nu toți sunteți curați. După ce le-a spălat picioarele și Și-a luat hainele, S-a așezat iar la masă și le-a zis: Înțelegeți ce v-am făcut Eu? Voi Mă numiți pe Mine: Învățătorul și Domnul, și bine ziceți, căci sunt. Deci dacă Eu, Domnul și Învățătorul, v-am spălat vouă picioarele, și voi sunteți datori să ca să spălați picioarele unii altora; Că v-am dat vouă pildă, ca, precum v-am făcut Eu vouă, să faceți și voi. Adevărat, zic vouă: Nu este sluga mai mare decât stăpânul său, nici solul mai mare decât cel ce l-a trimis pe el. Când știți acestea, fericiți sunteți dacă le veți face. Și pe când mâncau, Iisus a zis: Adevărat grăiesc vouă, că unul dintre voi Mă va vinde. Și ei, întristându-se foarte, au început să-I zică fiecare: Nu cumva eu sunt, Doamne? Iar El, răspunzând, a zis: Cel ce a întins cu Mine mâna în blid, acela Mă va vinde. Fiul Omului merge precum este scris despre El. Vai, însă, acelu om prin care Fiul Omului se vinde! Bine era de omul acela dacă nu se năștea. Și Iuda, cel ce L-a vândut, răspunzând a zis: Nu cumva sunt eu, Învățătorule? Răspuns-a lui: Tu ai zis. Iar pe când mâncau ei, Iisus, luând pâine și binecuvântând, a frânt și, dând ucenicilor, a zis: Luați, mâncați, acesta este trupul Meu. Și luând paharul și mulțumind, le-a dat, zicând: Beți dintru acesta toți, Că acesta este Sân-

gele Meu, al Legii celei noi, care pentru mulți se varsă spre iertarea păcatelor. Și vă spun vouă că nu voi mai bea de acum din acest rod al viței până în ziua aceea când îl voi bea cu voi, nou, întru împărăția Tatălui Meu. Și după ce au cântat laude, au ieșit la Muntele Măslinilor. Atunci Iisus le-a zis: Voi toți vă veți sminti întru Mine în noaptea aceasta căci scris este: 'Bate-voi păstorul și se vor risipi oile turmei'. Dar după învierea Mea voi merge mai înainte de voi în Galileea. Iar Petru, răspunzând, I-a zis: Dacă toți se vor sminti întru Tine, eu niciodată nu mă voi sminti. Zis-a Iisus lui: Adevărat zic ție că în noaptea aceasta, mai înainte de a cânta cocoșul, de trei ori te vei lepăda de Mine. Petru i-a zis: Și de ar fi să mor împreună cu Tine, nu mă voi lepăda de Tine. Și toți ucenicii au zis la fel. Atunci Iisus a mers împreună cu ei la un loc ce se cheamă Ghetsimani și a zis ucenicilor: Ședeți aici, până ce Mă voi duce acolo și Mă voi ruga. Și luând cu Sine pe Petru și pe cei doi fii ai lui Zevedeu, a început a Se întrista și a Se măhni. Atunci le-a zis: Întristat este sufletul Meu până la moarte. Rămâneți aici și privegheați împreună cu Mine. Și mergând puțin mai înainte, a căzut cu fața la pământ, rugându-Se și zicând: Părintele Meu, de este cu putință, treacă de la Mine paharul acesta! Însă nu precum voiesc Eu, ci precum Tu voiești. Iar un înger din cer s-a arătat Lui și-L întărea. Iar

El, fiind în chin de moarte, mai stăruitor Se ruga. Și sudoarea Lui s-a făcut ca picături de sânge care picurau pe pământ. Și a venit la ucenici și i-a găsit dormind și i-a zis lui Petru: Așa, n-ați putut un ceas să privegheați cu Mine! Privegheați și vă rugați, ca să nu intrați în ispită. Căci duhul este osârduitor, dar trupul este neputincios. Iarăși ducându-se, a doua oară, s-a rugat, zicând: Părintele Meu, dacă nu este cu putință să treacă acest pahar, ca să nu-l beau, făcă-se voia Ta. Și venind iarăși, i- a aflat dormind, căci ochii lor erau îngreuiati. Și lăsându-i, S-a dus iarăși și a treia oară S-a rugat, același cuvânt zicând. Atunci a venit la ucenici și le-a zis: Dormiți de acum și vă odihniți! Iată s-a apropiat ceasul și Fiul Omului va fi dat în mâinile păcătoșilor. Sculați-vă să mergem, iată s-a apropiat cel ce M-a vândut. Și pe când vorbea încă, iată a sosit Iuda, unul dintre cei doisprezece, și împreună cu el mulțime multă, cu săbii și cu ciomege, de la arhieriei și de la bătrânii poporului. Iar vânzătorul le-a dat semn, zicând: Pe care-L voi săruta, Acela este: puneți mâna pe El. Și îndată, apropiindu-se de Iisus, a zis: Bucură-Te, Învățătorule! Și L-a sărutat. Iar Iisus i-a zis: Prietene, pentru ce ai venit? Atunci ei, apropiindu-se, au pus mâinile pe Iisus și L-au prins. Și iată, unul dintre cei ce erau cu Iisus, întinzând mâna, a tras sabia și, lovind pe sluga arhierelui, i-a tăiat urechea. Atunci Iisus i-a zis: Întoarce sabia ta la locul ei, că toți cei ce scot sabia, de sabie vor pieri. Sau ți se pare că nu pot să rog pe Tatăl Meu și să-Mi trimită acum mai mult de douăsprezece legiuni de îngeri? Dar cum se vor împlini Scripturile, că așa trebuie să fie? În ceasul acela, a zis Iisus mulțimilor: Ca la un tâlhar ați ieșit cu săbii și cu ciomege, ca să Mă prindeți. În fiecare zi ședeam în templu și învățam și n-ați pus mâna pe Mine. Dar toate acestea s-au făcut ca să se împlinescă Scripturile proorocilor. Atunci toți ucenicii, lăsându-L, au fugit. Iar cei care au prins pe Iisus L- au dus la Caiafa arhierul, unde erau adunați cărturarii și bătrânii. Iar Pe-

tru Îl urma de departe până a ajuns la curtea arhierelui și, intrând înăuntru, ședea cu slugile, ca să vadă sfârșitul. Iar arhieriei, bătrânii și tot sinedriul căutau mărturie mincinoasă împotriva lui Iisus, ca să-L omoare. Și n-au găsit, deși veniseră mulți martori mincinoși. Mai pe urmă însă au venit doi și au spus: Acesta a zis: Pot să dărâm templul lui Dumnezeu și în trei zile să-l clădesc. Și, sculându-se, arhierul I-a zis: Nu răspunzi nimic la ceea ce mărturisesc aceștia împotriva Ta? Dar Iisus tăcea. Și arhierul I-a zis: Te jur pe Dumnezeul cel viu, să ne spui nouă de ești Tu Hristosul, Fiul lui Dumnezeu. Iisus i-a răspuns: Tu ai zis. Și vă spun încă: De acum veți vedea pe Fiul Omului șezând de-a dreapta puterii și venind pe norii cerului. Atunci arhierul și-a sfâșiat hainele, zicând: A hulit! Ce ne mai trebuie martori? Iată acum ați auzit hula Lui. Ce vi se pare? Iar ei, răspunzând, au zis: Este vinovat de moarte. Și au scuipat în obrazul Lui, bătându-L cu pumnii, iar unii Îi dădeau palme, zicând: Proorocește-ne, Hristoase, cine este cel ce Te-a lovit. Iar Petru ședea afară, în curte. Și o slujnică s-a apropiat de el, zicând: Și tu erai cu Iisus Galileianul. Dar el s-a lepădat înaintea tuturor, zicând: Nu știu ce zici. Și ieșind el la poartă, l-a văzut alta și a zis celor de acolo: Și acesta era cu Iisus Nazarineanul. Și iarăși s-a lepădat cu jurământ: Nu cunosc pe omul acesta. Iar după puțin, apropiindu-se cei ce stăteau acolo au zis lui Petru: Cu adevărat și tu ești dintre ei, căci și graiul te vădește. Atunci el a început a se blestema și a se jura: Nu cunosc pe omul acesta. Și îndată a cântat cocoșul. Și Petru și-a adus aminte de cuvântul lui Iisus, care zise: Mai înainte de a cânta cocoșul, de trei ori te vei lepăda de Mine. Și ieșind afară, a plâns cu amar. Iar făcându-se dimineață, toți arhieriei și bătrânii poporului au ținut sfat împotriva lui Iisus, ca să-L omoare. Și, legându-L, L-au dus și L-au predat dregătorului Ponțiu Pilat.

TĂLCUIRI

Cina cea de Taină, Taina iubirii neînserate

Domnul Hristos a serbat cu ucenicii Săi Paștele vechi iudaic, care-L prefigura pe El, taina jertfei Lui, iar apoi a instituit Paștele cel nou, adică identificarea pâinii și vinului binecuvântate cu Trupul și Sângele Său.

Iubirea lui Hristos care se dăruiește în Cina cea de Taină este iubirea Sa mântuitoare mai tare decât păcatul și moartea, cum va arăta pe Cruce când iartă pe cei ce-L răstignesc, iar după înviere îl iartă pe Petru care, din frică, s-a lepădat de Iisus.

Prin Cina cea de Taină, Hristos redescoperă că darurile creației, reprezentate prin pâine și vin, sunt da-

ruri ale iubirii Sale pentru oameni, iar când El le sfințește prin prezența Sa iubitoare, ne dăruiește însăși iubirea Sa dătătoare de viață veșnică: Cine mănâncă trupul Meu și bea sângele Meu are viață veșnică, și Eu îl voi învia, în ziua cea de apoi. Căci trupul Meu este adevărată mâncare și sângele Meu, adevărată băutură (Ioan 6, 54-55).

În Cina cea de Taină, Hristos Cel întru toate ascultător de Dumnezeu dăruiește oamenilor Paradisul cu Pomul vieții (cum scrie Sfântul Isaac Sirul), pe care Adam l-a pierdut prin neascultare de Dumnezeu și nepostire, pentru că a socotit că darurile sunt mai de preț decât Dăruitorul.

Prin Taina Sfintei Euharistii, Hristos Domnul ne arată că adevărata viață este o existență euharistică, de comuniune cu Dumnezeu și de recunoștință față de El – Izvorul și Dătătorul vieții veșnice.

Sfânta Evanghelie după Ioan spune, vorbind despre Cina cea de Taină, că înainte de sărbătoarea Paștilor, știind Iisus că a sosit ceasul Lui, ca să treacă din lumea aceasta la Tatăl, iubind pe ai Săi, cei din lume, până la sfârșit i-a iubit (Ioan 13, 1). La iubirea Lui extremă a răspuns Iuda cu trădare extremă, pentru că acest ucenic a iubit mai mult banii decât pe Stăpânul său.

Cântările Deniei din Sfânta și Marea Joi arată cât de mare și înspăimântător este păcatul lui Iuda, care, îmbolnăvindându-se cu iubirea de arginți, s-a întunecat și a vândut pentru treizeci de arginți pe Hristos Domnul.

Iubirea smerită și jertfelnică a lui Hristos se arată în jertfa Sa euharistică care apoi se manifestă și ca iubire smerită și slujitoare în spălarea picioarelor ucenicilor Săi: Dacă Eu, Domnul și învățătorul, v-am spălat vouă picioarele, și voi sunteți datori să spălați picioarele unii altora; că v-am dat pildă, că precum v-am făcut Eu vouă, să faceți și voi (Ioan 13,14-15).

După ce a săvârșit Cina cea de Taină, inaugurând Paștele Nou, Noul Legământ, prin însăși iubirea Sa jertfelnică, adevărată ca iubire slujitoare, curățitoare, sfințitoare și mântuitoare, Hristos Domnul dă o poruncă nouă ucenicilor și anume, fiecare să iubească pe semenii săi, nu doar ca pe sine însuși, ci așa cum Hristos îi iubește.

Poruncă nouă dau vouă: Să vă iubiți unul pe altul. Precum Eu v-am iubit pe voi, așa și voi să vă iubiți unul pe altul. Întru aceasta vor cunoaște toți că sun-

teți ucenicii Mei, dacă veți avea dragoste unii față de alții (Ioan 13, 34-35).

Slujbele din Sfânta și Marea Joi

Slujbele din Sfânta și Marea Joi cuprind Denia sau Utrenia și Vecernia unită cu Liturgia Sfântului Vasile cel Mare. Spălarea picioarelor are loc în mănăstiri și în unele catedrale, după Liturghie, când cel mai mare spală picioarele slujitorilor mai mici, pentru a arăta că adevărata activitate a Bisericii este slujirea izvorâtă din iubire smerită și jertfelnică.

În cadrul Sfintei Liturghii euharistice din Sfânta și Marea Joi se scoate Agnețul, care se conservă în Sfântul Altar de-a lungul întregului an, pentru a fi dăruit celor nou botezați, celor bolnavi și celor ce se împărtășesc în regim de urgență.

Ca semn al legăturii dintre Botez, Mirungere, Euharistie și taina Bisericii Sfințite și Sfințitoare (mai ales Altarul și Antimisul), se sfințește Sfântul și Marele Mir de Patriarhul unei Biserici autocefale, împreună cu membrii Sfântului Sinod.

Acest Sfânt și Mare Mir a fost preînchipuit atât de mirul de mare preț cu care a fost uns Hristos-Domnul (Ioan 12, 7) ca semn al îngropării Sale, cât și de mirul adus de femeile purtătoare de mir în ziua învierii lui Hristos, Cel ce după înviere a dăruit ucenicilor Săi darul Sfântului Duh (Ioan 20, 22-23).

Astfel, Sfântul și Marele Mir arată lucrarea Sfințitoare a lui Hristos în Biserică prin Sfântul Duh, împărtășind oamenilor darul înfierii în iubirea lui Dumnezeu Tatăl, prin mulțimea darurilor simbolizate de uleiul de măsline, vinul curat și cele 40 de mirodenii din care se prepară Sfântul și Marele Mir.

Slujba din seara aceasta este anticipat slujba zilei de mâine, de Vineri, în care prăznuim Patimile cele mântuitoare ale Domnului nostru Iisus Hristos.

Cele douăsprezece lecturi din Sfintele Evanghelii ale slujbei acesteia sunt citirea completă a relatărilor celor patru Evanghelii despre suferințele Mântuitorului, despre răstignirea și moartea Sa pe Cruce. Nici o sărbătoare din timpul anului nu are în cuprinsul său o lectură biblică atât de completă a tot ceea ce poate fi înțeles duhovnicește legat de sărbătoarea respectivă.

S-a spus, de către unii teologii, că predica apostolilor despre Moartea și Învierea Mântuitorului formează, de fapt, centrul Sfintelor Evanghelii. Sfintele Evanghelii referitoare la Patimile și Învierea Mântu-

itorului formează, așadar, Vestea cea bună, adică inima Evangheliei.

Taina Crucii și taina Învierii străbat Evangheliile de la un capăt la altul, dar, în mod deosebit, ele sunt concentrate în lecturile Deniilor din Joia Mare și în binevestirea învierii Mântuitorului din noaptea Sfințelor Paști.

Cultul Bisericii noastre este o meditație și o rugăciune ca ecou la citirea Sfințelor Evanghelii care vorbesc despre suferințele, moartea și învierea Mântuitorului.

Care este înțelesul duhovnicesc al slujbei Deniilor din Joia Mare? Desigur că ele sunt mai multe, dar faptul că după fiecare Evanghelie care s-a citit, corul, strana și noi toți, în gând, am spus: Slavă îndelung răbdării Tale, Doamne, slavă Ție, înseamnă că cea mai mare virtute pe care o vedem în viața Mântuitorului este dragostea Sa îndelung răbdătoare.

În general, când iubim, iubim pe oamenii care ne iubesc pe noi, iar foarte adesea nici pe aceștia nu-i mai iubim, ci îi uităm. Foarte mulți copii își uită părinții, foarte mulți din cei care au beneficiat de ajutorul cui-va îl uită foarte repede. Dar să iubești și când nu mai ești iubit sau să iubești chiar și atunci când ești urât e un lucru foarte rar.

Evangheliile din seara aceasta ne-au arătat că Mântuitorul Iisus Hristos nu a încetat să iubească pe Dumnezeu și pe semeni, pe oameni, chiar și în mijlocul suferinței Lui.

Iubirea Sa este acum verificată prin durere, prin suferință. Iubirea Sa este îndelung răbdătoare. Evanghelia după Ioan, în capitolul 13, ne spune că: Mântuitorul Iisus Hristos, iubind pe ai Săi cei din lume, i-a iubit până la sfârșit (Ioan 13, 1).

Iubirea Lui față de Dumnezeu se vede în faptul că nimic nu-L poate îndepărta de la împlinirea voii Tatălui ceresc. În fața morții, în rugăciunea din Ghetsmani, Mântuitorul Se roagă zicând: Părintele Meu, de este cu putință, trecă de la Mine paharul acesta (Matei 26, 39), adică paharul suferinței și al morții.

Ca orice om care se teme de moarte și de suferință, Mântuitorul rostește rugăciunea aceasta, dar îndată adaugă: dar nu după cum voiesc Eu, ci precum voiești Tu. Voința Lui umană urmează voinței Lui divine, care este în acord deplin cu Tatăl Cel veșnic.

În momentul în care Iuda îl trădează, Iisus îi spune: Prietene, ceea ce faci, fă mai curând sau De ce, prietene, vinzi tu pe Stăpânul Tău cu o sărutare?. Deci nu se vede nici o urmă de ură a Sa față de Iuda, nici un dram de răutate, ci în mijlocul acestui eveniment al trădării, Mântuitorul continuă să iubească pe toți ucenicii, chiar și pe Iuda.

Când Petru, cuprins de prea multă frică, se leapădă în fața slujniciei și spune: Nu-L cunosc pe El (pe Iisus), Mântuitorul nu încetează a-i iubi. De aceea, după înviere, îl cheamă, prin intermediul femeilor mironosițe sfătuite de înger: Mergeți și spuneți ucenicilor și lui Petru că va merge în Galileea... acolo îl veți vedea (Marcu 16, 7).

Iubirea îndelung răbdătoare a Mântuitorului Hristos față de Dumnezeu Tatăl se vede în cuvintele Sale de pe Cruce când zice: Părinte, în mâinile Tale încredințez duhul Meu (Luca 23, 46), iar pentru cei care L-au răstignit, Mântuitorul Se roagă zicând: Părinte, iartă-le lor, că nu știu ce fac (Luca 23, 34).

Această taină a iubirii până la capăt, a iubirii mai tare decât păcatul, decât trădarea, decât lepădarea, decât orice părăsire este taina Crucii, iar în ea se află sămânța învierii.

La această iubire îndelung răbdătoare a umanității lui Hristos răspunde iubirea lui Dumnezeu care-L înviază din morți, pentru că El, ca Om, a murit pe nedrept. El este Dreptul Cel ce va fi înviat de puterea dumnezeiască pentru că iubirea Lui este mai tare decât moartea ca urmare a păcatului.

Pentru că este mai tare decât moartea, iubirea lui Hristos trece prin moarte și biruiește moartea. Legătura aceasta dintre taina Crucii și taina învierii, prin iubirea mai tare decât moartea, este contemplată și preamărită în aceste cântări ale Deniilor. Iar slava acestei iubiri smerite și îndelung răbdătoare se vede în taina învierii sau în taina Sfințelor Paști.

În Epistola Sfântului Apostol Pavel către Coloseni, în capitolul al doilea, ni se spune un lucru deosebit de important pentru viața noastră duhovnicească: Mântuitorul Iisus Hristos a biruit puterile demonice, diavolești ale întinericului, țintuindu-le pe Cruce (Coloseni 2,14-15). Desigur, cea dintâi întrebare este cum Mântuitorul, murind pe Cruce, biruiește puterile diavolești?

Sfinții Părinți ai Bisericii și, mai ales, Sfântul Maxim Mărturisitorul ne arată că Mântuitorul a biruit două feluri de ispite: ispitele plăcerii și cele ale durerii, și ne cheamă și pe noi, pe creștini, care-i purtăm numele, să biruim și noi aceste ispite.

Ispitele plăcerii, și anume lăcomia de a avea în lumea aceasta cât mai multe lucruri materiale, de a avea cât mai multă slavă și de a stăpâni cât mai mult peste alții. Aceste ispite le-a biruit Mântuitorul în pustie când a postit 40 de zile. Ca o școală a biruinței acestor ispite avem noi în Ortodoxie postul de 40 de zile, care s-a încheiat în Duminica Floriilor. Dar văzând demonii că nu pot despărți pe Hristos de Dumnezeu prin ispitele lăcomiei au inventat ispitele durerii.

În această Săptămână a Patimilor vedem cum Mântuitorul biruiește și ispitele durerii, pentru că nici prin durere și nici prin suferință El nu cade din iubirea de Dumnezeu și de oameni, ci rămâne în iubirea aceasta îndelung răbdătoare și smerită. Or, tocmai aceasta este marea taină a Crucii: prin smerenia și prin îndelunga Sa răbdare, Mântuitorul rămâne în starea de iubire smerită pe care nu o au demonii.

De aceea, Crucea lui Hristos devine armă puternică împotriva diavolului. Când demonii văd Crucea, ea le amintește de iubirea smerită a Mântuitorului Iisus Hristos, iubire care este mai tare decât ura, deoarece Hristos n-a răspuns la ură cu ură, ci a biruit ura cu iubire smerită răbdând chinurile și moartea pe cruce. În sensul acesta trebuie înțelese cuvintele care spun că Mântuitorul a biruit puterile demonice țintuindu-le pe Cruce.

Rugăciunile și cântările Deniilor de Joi seara au rostul să ne deschidă sufletul pentru ca Hristos Domnul, cu prezența Sa nevăzută, dar reală, să ne dăruiește și nouă putere duhovnicească de a birui ispitele din lumea aceasta. Cei ce au postit, cei ce și-au plâns păcatele, cei ce s-au spovedit, cei ce au făcut milostenie au biruit încetul cu încetul ispitele lăcomiei.

Iar cei ce, trecând și prin necazuri și prin încercări, nu și-au schimbat și nu și-au împușinat dreapta cre-

dință și nici dragostea lor față de Dumnezeu și față de semeni, aceia au biruit ispitele suferinței și s-au apropiat de Hristos.

Foarte adesea, oamenii trec prin necazuri, prin suferințe, iar dacă această trecere a lor prin suferință îi apropie mai mult de Dumnezeu prin rugăciune și prin schimbarea vieții lor, atunci încep să simtă în viața lor puterea învierii ascunsă în Cruce.

Să rugăm pe Hristos-Domnul să ne dăruiește puterea aceasta duhovnicească a iubirii îndelung răbdătoare, a dragostei duhovnicești curate nu numai când ne merge bine, ci și atunci când trecem prin încercări și prin necazuri. Iar dacă simțim această putere în noi, simțim și bucuria învierii, bucuria iubirii lui Hristos pentru noi, spre slava Sa și spre a noastră mântuire.

Cele douăsprezece Evanghelii din Sfânta și Marea Joi

Numai o singură dată pe an întâlnim aceste douăsprezece lecturi biblice într-o singură slujbă. De ce? Pentru că Biserica cea iubitoare de Hristos a voit să nu se piardă nimic din ceea ce Sfintele Evanghelii au scris despre Pătimirile și despre Moartea Mântuitorului.

Când iubim foarte mult o persoană, iar ea moare în mod neașteptat, printr-o moarte tragică, și mai ales atunci când priveghem persoana respectivă, fiecare spune ceea ce știe din împrejurările în care persoana iubită a trecut din lumea aceasta la viața de dincolo.

Tot așa, Biserica a dorit să aducă în memoria fiilor ei tot ceea ce știe, tot ceea ce s-a consemnat în scris despre suferințele și despre moartea Mântuitorului. De aceea, una din lecturile de seară se repetă, dar și atunci când se repetă, ceva nou, un detaliu necunoscut se adaugă în fiecare lectură.

Mulțimea sensurilor duhovnicești este copleșitoare și, în același timp, uimitoare. Fiecare Evanghelie ne aduce o taină în plus în ceea ce privește iubirea lui Dumnezeu. Trei lucruri însă revin în ceea ce numim noi comentariul liturgic sau cântările de la strană, care sunt o meditație selectivă asupra unor aspecte din cele douăsprezece Evanghelii.

În primul rând, Biserica a fost sensibilă la ceea ce a prevăzut Scriptura privind moartea Mântuitorului, deoarece multe aspecte ale pătimirii Mântuitorului sunt deja prezise, proorocite cu sute de ani înainte. De pildă, expresia din Psalmi împărțit-au hainele Mele loruși și pentru cămașa Mea au aruncat sorți (Ps. 21,

20) este o profeție a Sfintei Scripturi cu peste 800 de ani înainte de Hristos.

O altă profeție se referă la Țarina Olarului: Și au scotit prețul lui treizeci de arginți cu care au cumpărat Țarina Olarului (Matei 27, 9-10; cf. Zaharia 11,13). Sunt arginții pe care Iuda i-a aruncat știind că a vândut sânge nevinovat. Și a fost cumpărată această țarină a olarului, pentru ca să devină un loc de înmormântare pentru străinii din Ierusalim.

Iar Evanghelia ne spune că, întrucât țarina aceasta a fost cumpărată prin vânzare de sânge nevinovat, aceasta se numește până astăzi Țarina Sângelui, deci s-a schimbat denumirea din Țarina Olarului în Țarina Sângelui.

O altă profeție zice: Vor privi la Cel străpuns (Zaharia 12,10). Străpungerea coastei Mântuitorului a fost profețită și ea cu mult timp înainte, prin inspirația Duhului Sfânt.

Al doilea aspect deosebit de semnificativ pentru viața noastră spirituală și pentru credința noastră este modul cum s-a comportat natura înconjurătoare. Din acest punct de vedere, slujba din seara aceasta spune că toată făptura s-a cutremurat văzând pe Făcătorul ei suferind: Soarele s-a întunecat și pământul s-a cutremurat, toate au pățimit împreună cu Tine, Hristoase. Dimensiunea aceasta cosmică a suferinței Mântuitorului este subliniată numai în cântările ortodoxe.

Când ascultăm cu atenție și evlavie aceste douăsprezece Evanghelii, primim o binecuvântare deosebită de la Dumnezeu, iar cine le ascultă cu răbdare, ca pe istoria suferinței și morții unei ființe dragi, și anume a celei mai dragi Persoane – Mântuitorul nostru Iisus Hristos, primește răbdare din îndelunga răbdare a Mântuitorului însuși.

Douăsprezece citiri din Evangheliile ascultate, meditate, trăite ne apropie foarte mult de Hristos. Aceste Evanghelii ne dăruiesc putere din puterea lui Hristos și binecuvântare din binecuvântarea lui Hristos.

Al treilea aspect pe care slujba din seara aceasta ni l-a pus în față, ca o icoană de meditat, este modul în care diferite persoane s-au comportat în fața suferințelor și în fața morții Mântuitorului Iisus Hristos.

Dacă medităm cu atenție la diferite categorii de oameni, vedem un lucru deosebit de important: în fiecare categorie există oameni care se îndepărtează

de Iisus, se comportă cu ostilitate, cu dușmănie, cu indiferență, dar sunt și oameni care rămân fideli sau credincioși până la capăt.

De exemplu, romanii care au ocupat Țara Sfântă. Mai întâi comandantul lor suprem în Țara Sfântă, care avea și putere judecătorească, procuratorul Pontiu Pilat, constată nevinovăția Mântuitorului, dar, sub presiunea mai-marilor cărturarilor și fariseilor și sub presiunea mulțimii, cedează și le face voia pentru a nu-și pierde dregătoria.

Mai-marii cărturarilor și fariseilor întruniți în Sinedriu îl judecă pe Mântuitorul Iisus Hristos, sunt împotriva Lui, dar cineva, totuși, chiar și în această categorie, simte taina prezenței lui Dumnezeu în Iisus Hristos: Iosif din Arimateea, care a cerut trupul lui Iisus de la Pilat pentru a-l îngropa. De asemenea, Nicodim, om înțelept și drept, a crezut în Iisus.

Ceea ce mai reținem în mod deosebit este că și din mulțimea celor simpli, unii spuneau: Răstignește-L! Răstignește-L!, însă un simplu om din popor, Simon din Cirene, l-a ajutat pe Iisus să-și ducă Crucea. El de-

vine icoana celui ce ajută pe semenul său când acesta nu mai poate să-și ducă propria Cruce.

Persoanele care ne rețin în mod deosebit atenția, pentru că e vorba de Taina Bisericii însăși, sunt Maica Domnului și ucenicul iubit al Domnului, Sfântul Ioan Evanghelistul. Cu nimeni nu vorbește Iisus de pe Cruce.

Mulți strigă hule împotriva Lui, iar El tace. Totuși, El vorbește cu cineva, nu pentru că este întrebat, ci pentru că are un testament de făcut. Spune Maicii Sale: Femeie, iată fiul tău, arătându-1 pe ucenicul iubit, iar lui îi spune: Iată mama ta. Iar Evanghelia adaugă: și din ceasul acela ucenicul a luat-o la sine (Ioan 19,27).

Maica Domnului stând la picioarele Crucii, în dreapta Crucii, așa cum o vedem în icoane, reprezintă însăși Taina Bisericii, figura ecclesiae, cum spuneau Părinții Latini. Ea suferă, dar nu mai are nici o teamă, nici o frică, ea nu spune nici un cuvânt, când Dumnezeu Cuvântul trece prin moarte. Ea doar privește și trăiește taina morții Fiului ei într-o durere negrăită.

În iconografia ortodoxă se poate vedea și locul unde a fost străpunsă coasta lui Hristos. Coasta a fost prefigurată odinioară când, din coasta lui Adam, a fost făcută Eva. După cum Eva a fost făcută din coasta lui Adam, la fel Biserica se naște din coasta lui Iisus, Noul Adam.

Evanghelia după Ioan ne spune: Și unul din soldați cu sulița a străpuns coasta Lui și îndată a ieșit sânge și apă (Ioan 19, 34) – simbolul Euharistiei și al Botezului. Iar în locul unde a curs apă și sânge, în partea aceea dreaptă, era Maica Domnului, pentru că ea de la început a purtat în sine taina Bisericii, adică taina umanității care-L poartă pe Hristos în ea înainte de nașterea Lui, iar apoi îl arată pe Hristos lumii.

Ucenicul iubit reprezintă clerul cel mai fidel al lui Hristos, acei slujitori ai lui Hristos care niciodată nu-și pierd credința și curajul. În acest sens, în colțul drept al Sfintei Mese din altar unde se află chipul Sfântului Evanghelist Ioan, acolo este hirotonit episcopul, preotul și diaconul, acolo cel ce este hirotonit pune capul pe colțul Sfintei Mese.

În Evanghelia după Ioan, se arată că aceeași dăruire de Sine a Mântuitorului Iisus Hristos, prezentă când El moare pentru păcatele lumii pe Cruce, se manifestă și în taina învierii Sale: Pentru aceasta Mă iubește Tatăl, fiindcă Eu îmi pun viața Mea, ca iarăși să o iau.

Nimeni nu o ia de la Mine, ci Eu de la Mine însumi o dau. Putere am Eu ca să o dau și putere am iarăși să o iau. Această poruncă am primit-o de la Tatăl Meu (Ioan 10,17-18).

Legătura aceasta nedespărțită dintre puterea Crucii și a Învierii, ca putere de jertfelnică iubire, care nu se caută pe sine în mod egoist, ci pe Dumnezeu și pe semeni, se vede atât în moartea, cât și în învierea Mântuitorului.

În moartea lui Hristos, puterea iubirii jertfelnice se vede în iertare, în capacitatea de a-i ierta pe cei care-L răstignesc: Părinte, iartă-le lor, că nu știu ce fac (Luca 23, 34). După înviere, puterea iubirii Sale jertfelnice se vede în Euharistie (Luca 24, 30-31).

Noi nu-i putem ierta, uneori, nici pe cei pe care îi iubim sau zicem că îi iubim, dar în cazul Mântuitorului, El nu-i blestemă pe cei ce-I fac rău și nu spune lui Petru Scapă-Mă de ei, ci îi spune întoarce sabia ta la locul ei, că toți cei ce scot sabia, de sabie vor pieri (Matei 26, 52).

Iisus nu folosește violența ca să-și extermină dușmanii, ca să poată El supraviețui. El preferă să îndure violența altora, decât să răspundă la ea cu violență. Iisus preferă să îndure ura altora decât să cadă El însuși din starea de iubire față de Dumnezeu și față de oameni. Aici vedem deja puterea iubirii jertfelnice și iertătoare, care anticipează învierea.

Am spus că nu numai în moarte se vede această putere a iubirii jertfelnice, care leagă Crucea de înviere, ci și după învierea Mântuitorului. Mântuitorul a înviat din morți trecând la o viață care nu mai este viața biologică obișnuită, ci viață fără de moarte (Romani 6, 9).

Învierea Mântuitorului Iisus Hristos nu este reanimarea unui cadavru, nu este nici învierea lui Lazăr, pentru că Lazăr cel înviat a murit din nou mai târziu, spune Tradiția.

Învierea lui Lazăr este revenirea la viața aceasta pământească, marcată de procesul de compunere și descompunere. Învierea lui Hristos, însă, înseamnă ridicarea omului întreg, suflet și trup, la viața veșnică a Împărăției lui Dumnezeu.

**Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române,
Sfânta și Marea Joi, în Foame și sete după Dumnezeu,
Ed. Basilica, București, 2010.**

CUVÂNT DE LA PĂRINȚI

Portretul lui Iuda în Joia Mare și umbra de azi a vânzătorului Domnului.

În slujba din Joia Mare se face deseori amintire de Iuda Iscarioteanul, gestul lui de vânzare a lui Iisus fiind ultimul din cele patru elemente pomenite de sinaxarul zilei (pe lângă „sfânta spălare a picioarelor”, „Cina cea de Taină, adică încredințarea înfricoșătoarelor Taine” și „rugăciunea cea mai presus de fire” din grădina Ghetsimani). Astfel, este creionat un portret al lui Iuda, un portret sumbru și respingător. Ar fi prea puțin însă dacă ne-am opri doar la un Iuda de atunci. După cum vom vedea în rândurile următoare, pericolul de a ne asemena vânzătorului Domnului este și poate fi prezent și în viețile noastre.

Iuda cel iubitor de arginți sau iubirea trădată

Ca și în Miercurea Mare, imnografia zilei de joi insistă pe patima iubirii de arginți, cauză declanșatoare a trădării lui Iuda. Iuda nu mai avea rațiunea limpede; arghirofilia îi acapara sufletul, îl robea și-l făcea a nu gândi normal. Asta nu înseamnă că gestul lui este scuzabil; dimpotrivă, „năravul” său nu este doar nedemn și „nebunesc”, dar este și foarte vechi, acum doar vădindu-se mai lămurit: „Astăzi își ascunde Iuda fața cea iubitoare de săraci și își descoperă chipul lăcomiei; nu se mai îngrijește de săraci, nu mai vinde încă mirul celei păcătoase, ci Mirul cel ceresc și din El dobândește argint. Aleargă la iudei, zicând celor fără de lege: Ce-mi veți da mie, și eu voi da pe El vouă? O, iubire de bani a vânzătorului!”

Imnograful se întreabă, retoric, ce căuta Iuda în compania unei persoane cu care nu avea similitudini de gândire și, la fel, de ce nu a dat dovadă de onestitate, ci s-a complăcut în ipocrizie: „De vreme ce iubeai bogăția, pentru ce ai mers la Cel ce învață despre sărăcie? Iar de-L și iubeai pe Dânsul, pentru ce ai vândut pe Cel fără de preț, dându-L spreucidere?”

Iuda este duplicitar, nu-și mărturisește față de ceilalți apostoli intențiile ascunse, iar purtarea lui perfidă se bănuiește a fi de mult timp; actul vânzării n-a fost o hotărâre de moment, ci rezultatul unei atitudini constante, care i-a determinat opțiunile în acest sens. El se grăbește să-L vândă, nu oscilează, nu stă în cumpănă: „Iuda sluga și vicleanul, ucenicul și potrivnicul, prieten și diavol, din fapte s-a arătat că urma învâțătorului, dar întru sine cugeta vânzarea. Că zicea

în sine: Să-L dau pe Acesta și voi dobândi banii ce se adună. Încearca să vândă și mirul, și pe Iisus să-L prindă cu vicleșug. Dat-a sărutare și a vândut pe Hristos. Ca un miel spre junghiere, așa a urmat Cel ce este singur mult-Milostiv și iubitor de oameni”.

Gestul lui Iuda îl încredințează și mai mult pentru că vine după momentul împărtășirii cu Trupul și Sângele Celui pe Care-L va vinde: „Măinile cu care ai luat pâinea nesticăciunii le-ai întins de ai luat arginții; gura ți-ai adus cu înșelăciune spre sărutare, cu care ai primit trupul și sângele lui Hristos”. La fel, gestul lui Iuda a urmat unui alt moment, comemorat tot în Joia Mare: spălarea picioarelor ucenicilor de către Iisus, inclusiv ale lui Iuda, despre care știa că Îl va vinde. Mai mult, sinaxarul precizează că Iuda a fost chiar cel dintâi căruia i-a spălat Iisus picioarele, în dorința de a-l îndemna la pocăință. Cele două elemente care fac cu atât mai gravă vinderea (trădarea) lui Iisus de către Iuda sunt rezumate minunat în această alcătuire: „Legea prieteniei uitând-o Iscarioteanul cel cu nume rău, și-a gătit spre vindere picioarele ce i s-au spălat și mâncând pâinea Ta, adică trupul cel dumnezeiesc, a ridicat vicleșug asupra Ta, Hristoase”.

Acestea toate avându-le în vedere, imnograful este necruțător. El folosește o serie întreagă de epitete pentru Iuda, care mai de care mai aspre, înfierându-l. Iuda este „necurat”, „înșelător”, „cel fără de lege”, „necredincios”, „bărbat nebun”, „cel cu nume rău”, cu „nărav plin de vicleșug”, „cârtitor și nemulțumitor”, „în-drăzneț”, „înstrăinat de Fiul lui Dumnezeu”, „ucigaș ucenic”, „orb fără de minte”.

Apărătorii lui Iuda

Unii au considerat că este nedrept să fii atât de vehement pornit împotriva lui Iuda. Deși imnografia și literatura patristică insistă mult pe motivația patimii iubirii de arginți ca agent al vânzării, s-a adus în discuție și posibilitatea ca Iuda, zelot din partidul sicarilor, să fi rămas deziluzionat față de așteptările pe care le avea din partea Celui pe Care aceștia Îl văzuseră ca Mesia. Gestul său ar fi însemnat o ultimă încercare, o „fortăre a mâinii” lui Iisus de a-L face să-și asume rolul eliberator, prin punerea față în față cu liderii politici și religioși evrei. Făcându-se purtător de cuvânt al multor intelectuali, Serghei Bulgakov a susținut activ chiar reabilitarea lui Iuda, refuzând ideea unui Iuda

avar, mediocru și lacom, făcându-i un portret pozitiv din punct de vedere psihologic și ideologic: pasionat, plin de zel, asemănător oamenilor „revoluționari” dornici să schimbe rapid și facil lumea (un soi de #rezist avant la lettre), care-și pot duce entuziasmul (și „iubirea”) pentru o idee până la a o denigra, a o vinde; este tragedia umană care sucombă din interior. S-a lansat și ipoteza că sinuciderea lui Iuda a fost doar o „moarte voluntară”, chiar sacrificială, care-i deschide posibilitatea „întâlnirii” cu Hristos într-un viitor al „triumfului iubirii”.

Duhul plin de durere și de realism al sfințelilor slujbe ne învață, însă, altceva: iubirea de bani a lui Iuda a prevalat în fața iubirii față de Iisus, dacă și aceasta ar fi fost vreodată, poate măcar la început, sinceră. E tragic să știi că în apropierea Celui ce a arătat iubire nemărginită tu nu poți învăța iubirea, ci, din contră, opusul ei. Gestul de vânzare al lui Iuda, al cărui semn a fost un sărut, a și fost, de altfel, calificat drept „iubire trădată” (Alexander Schmemmann). De aceea, într-o accepțiune mai generală, iubirea de bani a lui Iuda este un simptom al unei iubiri deviate de la finalitatea ei adevărată, o iubire distorsionată, care poate conduce o persoană până chiar la trădarea lui Dumnezeu; Dumnezeu a fost „prădat” de iubirea Sa și Iuda este, astfel, „Hoțul”, ca exponent al oricărei trădări a iubirii.

Un Iuda nu doar printre noi, ci și „un pic de Iuda” în noi

Mitropolitul de vrednică pomenire Bartolomeu al Clujului vorbea despre faptul că Iuda se plimbă cinic, nestingherit, printre noi, ca ipostază „a sărutării care acoperă trădarea”. Umbra lui este identificată oricând și oriunde anormalul este prezentat drept normal,

răul ca bine, păcatul ca virtute. Iuda a făcut început al răsturnării valorilor și a întinat, prin vicleșug, gesturi umane semne ale prieteniei, onestității, fidelității.

Dar, așa cum ne-a învățat toată perioada Triodului, Iuda nu se cere identificat numai în afară. Cât din Iuda se află și în mine? În ce ungher al sufletului meu îi place lui Iuda să se odihnească?

Până la sfârșitul veacurilor, vom avea nu numai un Iuda printre noi, ci și un „element de Iuda” în fiecare din noi, ori de câte ori preferăm bunurile materiale iubirii lui Dumnezeu. Ori de câte ori aleg darul în locul Celui ce mi l-a dat, nu-L trădez de fapt pe Dăruitor? Este vorba, până la urmă, de același păcat al lui Adam, reiterat în căderea lui Iuda și a tuturor păcătoșilor.

Iuda „și-a agonisit” spânzurare pentru ce a făcut; trădând iubirea, nu a mai fost capabil să se întoarcă. Hristos Domnul ne învață însă că din orice cădere există ridicare; că trădarea iubirii, cât de mare ar fi ea, nu poate anula Iubirea Însăși. Văd în mine „un pic de Iuda”? Nu-l las să se „afirme” până la capăt! Dacă m-am asemănat lui prin primele opțiuni, vreau să aleg altceva decât a ales el în final. Voi fi ca Petru, plângând și cerând iertare pentru iubirea trădată. Și voi aștepta Învierea ca răspuns la credința mea în iubirea nemărginită și iertătoare a lui Dumnezeu.

**Preasfințitul Damaschin Dorneanul, Episcop
Vicar al Arhiepiscopiei Sucevei și Rădăuților -Ziarul
Lumina**

(Sursa: Ziarul Lumina - <https://ziarullumina.ro/theologica/portretul-lui-iuda-in-joia-mare-si-umbra-de-azi-a-vanzatorului-domnului-153493.html>)

PENTRU TINERI

Mielul și tăcerea universului – Meditație în Sfânta și Marea Joi

Denia din Sfânta și Marea Joi, săvârșită Miercuri seara, vorbește despre instituirea Sfintei Taine a Euharistiei, despre spălarea picioarelor și de actul trădării lui Iuda. Sunt evenimente care marchează istoria și veșnicia deopotrivă, pentru totdeauna. Dumnezeu cerurilor, răpus de iubire, ajunge atât de aproape de oameni, încât este călcat în picioare de cei care au iadul drept acoperământ.

Sărbătorim așadar durerea infinită a Celui infinit, când vede că rănilor Sale dumnezeiești sunt batjocorite de campionii urii și ai vicleniei. Hristos – spune Scriptura – S-a ascuns de ei, pentru că nu credeau. Sunt clipele de disperare ale Dumnezeului Om care simte dumnezeiește că nici măcar Jertfa Sa pe Cruce nu va fi de ajuns pentru atât de mulți, care vor alege pierzania veșnică. Dumnezeu Se ascunde de oameni ca să plângă, să-și frângă inima infinită de dorul celor care se vor pierde din vina lor. Dacă în rai, omul ruși-

nat de viclenia sa infantilă s-a ascuns de Dumnezeu, acum Dumnezeu se ascunde de om, pentru a plânge peste galaxiile Sale de gânduri, pentru omul pierdut. E tăcerea asurzitoare a cerurilor suspinând de durere, atunci când preotul creației cade în cele mai de jos ale făpturii. Însuși Părintele cel veșnic își ascunde fața Sa în aripile heruvimilor, pentru a plânge durerea Fiului una cu El, care așteaptă jertfirea cea de taină.

Unul dintre troparele remarcabile ale Sfintei și Marii Joi vorbește despre această ascunzime de iubire trădată a lui Dumnezeu. „În mijlocul celor ce se tocmeau pentru a te vinde, stătut-ai întru ascuns, Tu de care era tocmeala”. În cel mai ascuns colț al templului, acolo unde trebuia să aibă loc rugăciune fierbinte și invocare a Dumnezeului Savaoth, se desfășura sfatul de ucidere a lui Dumnezeu, de către cei care primiseră mană din văzduh, apă din piatră, stâlp de foc și cărare prin mijlocul Mării Roșii de la Creatorul lor. Acolo unde nicio șoaptă nu putea fi auzită, în inima templului, Cineva mai mare decât întregul univers asculta sfatul lor de fărădelege. Și totuși, din iubire infinită nu face nimic pentru a-i șterge de pe pământ. Ar fi putut Dumnezeu să desființeze pământul sau galaxia întreagă doar închizându-și ochii cei precurați de la privirea ei. Însă ochii Celui precurat rămân deschiși, deși se umplu de lacrimi de durere pentru ucigașii Săi și nu face nimic pentru a împiedica cea mai mare oroare a istoriei, care însă va aduce cea mai mare binecuvântare a veșniciei: Învierea și nemurirea întregii umanități.

Ce a fost în inima și în mintea lui Hristos, ce au văzut ochii Lui, atunci când aplecat asupra vasului, a spălat picioarele ucenicului care-l va vinde? Cu ce privire îl va fi privit pe cel responsabil de cea mai mare durere a istoriei și a veacurilor, asumată de Trupul firav al lui Dumnezeu din iubire? Cum îl va fi atins fără a-l arde întreg pe Vânzător? Cu câtă iubire trădată, sfâșiată, zdrobită de răutatea oamenilor, i-a mângâiat tălpile care se grăbeau spre ucidere? Cum se vor fi atins mâinile ziditoare, precurate ale lui Dumnezeu de picioarele trădătorului? Cum își va fi stăpânit ochii Cel ce arde văpaia Soarelui cu miliardele lui de grade? Și totuși le-a făcut din iubire, pentru a dărui tuturor, până și lui Iuda, șansa de a se întoarce și a plânge pentru trădarea lui.

Mântuitorul întregului univers, Cuvântul cel nemuritor, născut din veșnicie din Tatăl, tace. Tace la

Irod, la Pilat, la Caiafa, tace printre soldații violenți și batjocoritori, tace în fața celor ce-l biciuiesc, tace pe Cruce, primește cu dragoste piroanele care-i zdrobesc mâinile. Cuvântul tace din iubire. Mai presus de cer și de cuvânt, își poartă tăcând durerea infinită pentru cei de care e îndrăgostit. Și prin aceasta, ne arată că valoarea supremă a acestei lumi este tăcerea rugătoare, care se jertfește din iubire și dăruiește viață. Mielul tăcut, în care încap cuvintele întregului univers, Rațiunea supremă a Tatălui, tace: „Ca un Miel spre junghiere s-a adus, și ca o oaie fără de glas înaintea celor ce o tund, așa nu și-a deschis gura Sa” spunea Isaia, văzând cu secole înainte Jertfa euharistică a istoriei în Cuvânt.

Și prin sta ne învață să tăcem, rugându-ne. Să nu răspundem la nicio jignire, să nu ne îndreptățim, să nu cerem și să pretindem niciodată mulțumire pentru darurile făcute altora, să nu ne lăudăm cu valorile noastre, să nu cerem recunoaștere, vanitate, stăpânire, să nu răspundem la rău cu rău: „Și m-am făcut ca un om ce nu aude și nu are în gura lui muștrări”. Să nu impunem nimănui cuvintele noastre, ideile noastre, să nu siluim timpul nimănui cu părerile noastre, să nu vindem iluzii prin cuvânt. Pe scurt, să tăcem, rugându-ne mereu în taină lui Dumnezeu, așa cum a făcut Mielul tăcut, răstignit pe Cruce pentru noi. Universul întreg tace slujind în lumină pe Creator. Cercul gravitează ascultător, în taină în jurul Centrului ubicuu, nevăzut, mai presus decât cerurile și prezent întreg în fiecare atom al acestei lumi. Pământul se învârte tăcând, așteptând ca Dumnezeu să moară pe el, pentru viața lumii, pentru a se cutremura de spaimă la vederea Creatorului lui. „Soarele și-a cunoscut apusul său”, învățând, repetând mereu, de la nașterea lui în zorii creației, clipa când se va întuneca de frică la vederea lui Dumnezeu rănit de durerile morții.

Tăcerea este aerul vieții viitoare. Acolo, dincolo de timp și de spațiu, Liturghia devine totul în întreg, ca o străfulgerare veșnică de sens și de iubire, între Dumnezeu și oamenii cu care s-a unit. Tăcerea deschide ochii și-i învață să plângă, iar apoi îi închide la toate răutățile lumii, pentru ca lacrimile să devină izvor care se naște în raiul inimii și adapă cu lumină răstignită întreaga fire.

Pr. Ioan Valentin Istrati www.doxologia.ro